

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2001-2002

19 maart 2002

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**– van de heren Norbert De Batselier, Eric Van Rompuy, Francis Vermeiren, Bruno Tobback,
Ludo Sannen en Etienne Van Vaerenbergh –**

betreffende de aanbevelingen inzake het omgaan met het oorlogsverleden van Vlaanderen

AMENDEMENT

voorgesteld na indiening van het verslag

Zie :

997 (2001-2002)

- Nr. 1 : Voorstel van resolutie
- Nr. 2 : Verslag

AMENDEMENT Nr. 1

**voorgesteld door de heren Joris Van Hauthem,
Karim Van Overmeire en Wilfried Aers
na indiening van het verslag**

**De tekst van het voorstel van resolutie vervangen
door wat volgt :**

"Het Vlaams Parlement,

– *verklaart het volgende :*

Sedert zovele jaren wordt door allerlei verenigingen en actiecomités geijverd voor amnestie ten gunste van politieke delinquenten. Politieke partijen hebben zich voor die maatregel uitgesproken. De Belgische bisschoppen hebben hetzelfde gedaan. Niettemin zijn bijna zestig jaar na de oorlog al deze pogingen om de oorlogsbladzijde om te keren vruchteloos gebleken. Men ijvert vurig voor amnestie in het buitenland, waar ze vaak reeds een feit is, o.m. in de landen van het Oostblok, maar in eigen land doet men niets. We zijn niet fier op ons land, dat op de duur alleen zal zijn in Europa om de uiterste hardvochtigheid en onverzoenlijkheid te betonen.*

Steeds werd de nadruk erop gelegd dat het streven naar amnestie bestemd is voor politieke delinquenten, niet voor beulen of echte verklippers. Wij herhalen nogmaals dat amnestie geen goedkeuring, laat staan verheerlijking van de collaboratie betekent.

Wij spreken als christenen of humanisten in dit land. Een zelfde humane bekommernis bindt ons, maar we durven hopen dat onze oproep weerklank zal vinden bij allen in dit land die zich humanist of eenvoudig menselijk noemen. Wij zijn ook ervan overtuigd dat de verzetslieden en de oorlogsslachtoffers de woorden kunnen onderschrijven van een gewezen socialistisch volksvertegenwoordiger, en later minister, uitgesproken in de Kamer in 1937 : Wij willen niet, zoals sommige politiciers het hier gedaan hebben, in naam van de doden, een eeuwige straf voor de levenden vragen. Wat wij zouden willen is dat in het land rust zou komen (Parlementaire Handelingen, Kamer, 1936-1937, blz. 1480).

Het is ons niet te doen om de verwezenlijking van een slogan. Voor ons komt het erop aan dat de sociale nasleep van de naoorlogse repressie wordt weggenomen. Nog heel wat personen, die

zich vaak weinig of niets te verwijten hadden, soms zelfs hun vrouwen en kinderen lijdten nog steeds onder de gevolgen van de repressie of administratieve epuratie, o.m. wat pensioenen, sekwester en oorlogsschade betreft. Ook zou het aangewezen zijn dat jarenlange ballingen nog eens hun vaderland en familie zouden laten terugzien. Dat is de echte draagwijdte van onze eis tot amnestie.

Wij zullen iedere gelegenheid aangrijpen om de bevolking hiervoor te sensibiliseren. Wij verhoppen dat het niet nodig zal zijn ons land, dat reeds zware spanningen kent, nog meer in beroering te brengen. Maar niets mag ons tegenhouden om de haat en de onverzoenlijkheid te verdrijven, opdat zij eindelijk plaats zou maken voor echte vrede en verzoening, in het belang van ons land ;

– *vraagt de Vlaamse regering, in de geest van bovenstaande verklaring, er bij de federale regering op aan te dringen de oorlogsbladzijde om te draaien door het uitvaardigen van maatregelen die strekken tot algemeen eerherstel, of minstens tot het wegwerken van de sociale gevolgen van de repressie en de epuratie voor politieke delinquenten. "*

VERANTWOORDING

De bovenstaande verklaring is, op een paar woorden na, dezelfde verklaring die in 1976 door een aantal prominenten de wereld werd ingestuurd om nogmaals de aandacht te vestigen op de problematiek van repressie en epuratie. De verklaring werd ondertekend door ere-juridisch adviseur en gewezen politiek gevangene Albert Aerts, senator Maurits Coppeters, Algemeen voorzitter van het Davidsfonds en professor Carlo Heyman, professor Herman Mertens, Anton Van Wilderode, voorzitter van de UFSIA Raymond Derine, Algemeen voorzitter van het Vermeylenfonds en professor Alois Gerlo, Algemeen voorzitter van het Willemsfonds en professor Adriaan Verhulst, de socialistische burgemeester en oud-senator Dequeecker, oud-opperbevelhebber van de Binnenlandse Strijdkrachten van de provincie Antwerpen en erkend gewapend weerstander E.F. Pilaet, professor De Ridder en R. Victor, de voorzitter van de Vlaamse Juristenvereniging.

De verklaring werd voorgelegd aan alle burgemeesters in Vlaanderen en aan een driehonderdtal prominente Vlamingen uit academische, culturele, sociale en economische kringen,

Ruim 450 burgemeesters uit verschillende partijen onderschreven de boodschap, evenals ruim 230 prominenten, waaronder de voorzitter van de Generale Bankmaatschappij, de ere-voorzitter van de Kredietbank, de voorzitters van de Kredietbank en van de Bank van Brussel, de ere-voorzitter en de voorzitter van de Bank van Parijs en de Nederlanden, de oud-voorzitters van ACV en ACW, de voorzitter van de KAV, de voorzitter van de LBC, de

*In de oorspronkelijke tekst stond "dertig jaar"

schrijvers Johan Daisne, Hubert Lampo, Ward Ruyslinck en Gerard Walschap...

De problematiek van collaboratie en repressie verzuurt nu al bijna zestig jaar het Belgische politieke leven. De ons omringende landen, evenals de voormalige Oostbloklanden en zelfs de gewezen USSR hebben niet lang na de Tweede Wereldoorlog algemene amnestiërende maatregelen uitgevaardigd, zonder dat daarom het oorlogsverleden en het leed dat daaruit voortvloeide vergeten of onder de mat geveegd werd. In België is dat bijna zestig jaar na de feiten niet mogelijk. De collaboratie en vooral de weigering van Belgische zijde om de repressie officieel te beëindigen en een streep onder het verleden te trekken is vooral misbruikt geworden om het Vlaamse zelfstandigheidsstreven en dus Vlaanderen zelf in een kwalijk daglicht te stellen.

Nochtans is er in de loop van de voorbije decennia betoogd voor amnestie. Manifesten werden geschreven, verklaringen opgesteld. In Vlaanderen ontstond een heuse politieke partij uit de amnestiegedachte. Vooral in de jaren zeventig ontstond in Vlaanderen een maatschappelijke consensus rond de amnestiegedachte ("amnestie" werd niet altijd noodzakelijk in de strikt-juridische zin beschouwd). Steeds werd gesteld dat amnestie niet kon voor echte verklikkers, beulen en mensen die betrokken waren bij deportaties. Amnestie niet om de collaboratie op te hemelen, laat staan het nationaal-socialistisch regime te verheerlijken, maar om een einde te stellen aan bepaalde gevolgen van repressie en epuratie. Wellicht gebeurde dit vanuit de wetenschap dat tijdens de bezetting DE collaboratie en HET verzet niet bestonden. Wellicht hield men rekening met het feit dat of men in de collaboratie stapte of niet soms van kleine dingen kon afhangen. Men wist toen ook wel dat na de capitulatie van 28 mei 1940 verschillende gevluchte Belgische ministers vanuit Frankrijk aan de bezetter lieten weten dat zij wilden terugkomen om nog een politieke rol van betekenis te spelen, maar dat hen dat geweigerd werd. Men weet ook wel dat tot de Duitse inval in de USSR in juni 1941 de Kommunistische Partij een op zijn minst dubbelzinnige rol speelde, al was het maar door de capitulatie van het Belgisch leger toe te juichen als het "einde van een imperialistische oorlog vanwege Frankrijk en Groot-Brittannië".

Men wist ook wel dat bepaalde vormen van collaboratie niet of nauwelijks werden gestraft: de economische collaboratie en de vrijwillige arbeid in Duitsland. En men zag ook wel dat het verzet uiteraard alle eerbied verdiende, maar dat na de bevrijding een deel van het verzet of een pseudoverzet zich te buiten ging aan een aantal zaken die niet door de beugel konden, waardoor de bedoelingen en de inzet van oprechte verzetslieden in diskrediet geraakten. Voor die daden werd echter wel amnestie verleend (deze keer wel in de strikt juridische term van het woord). Hoe delicaat en moeilijk deze kwestie nog ligt bleek uit het schrappen van een aantal uitzendingen van Maurice De Wilde in de jaren tachtig die handelden over de repressie.

Bovenal zag men ook wel in dat de collaboratie in Vlaanderen complexer was, want "de collaboratie is mede het gevolg van de repressie van de Vlaamse beweging in de negentiende eeuw en in de eerste helft van de twintigste eeuw door belgicistische krachten" (Jaap Kruithof op de studiedag op 9 juni 2001 in het Vlaams Parlement over collaboratie en repressie). En dat bijgevolg de repressie er deels op gericht was het Vlaams-nationalisme als politieke factor uit te schakelen.

Alle oproepen om tot amnestiërende maatregelen te komen, hebben op Belgisch vlak geen gehoor gekregen. Vandaar dat stilaan de hoop gevestigd werd op het Vlaams Parlement, zeker sedert zijn rechtstreekse verkiezing, om een gebaar te stellen. Een symbolisch gebaar, want het ontbreekt het Vlaams Parlement blijkbaar aan de bevoegdheden om aan de gevolgen van repressie en epuratie een einde te stellen.

Het zou van grote edelmoedigheid getuigen indien het Vlaams Parlement de oproep van 1976, uitgaande van een groep vooraanstaande christenen en humanisten, met alle nuances, zou overnemen. Niet om het eigen grote gelijk te dienen. Het is immers al te gevaarlijk de geschiedenis te laten opdrijven als "dienstmaagd" van de politiek. Vandaar dit amendement.